

mgr Grażyna Wójcik

Streszczenie rozprawy doktorskiej nt.:

Szkoły Zgromadzenia Sióstr Służek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej w Mariówce Opoczyńskiej na tle rozwoju oświaty na ziemiach polskich w latach 1903-1954

Rozprawa doktorska ukazuje funkcjonowanie Szkół Zgromadzenia Sióstr Służek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej w Mariówce Opoczyńskiej na tle rozwoju oświaty na ziemiach polskich w latach 1903-1954.

Przedmiotem opracowania jest przedstawienie rozwoju szkolnictwa polskiego po 1864 r., jego uwarunkowań do połowy XX wieku, genezy działalności Zgromadzenia Sióstr Służek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej oraz omówienie zagadnień dotyczących organizacji, procesu dydaktyczno-wychowawczego, bazy materialnej i innych uwarunkowań funkcjonowania szkół zawodowych, pedagogicznych i ogólnokształcących w Mariówce na tle rozwoju oświaty na ziemiach polskich w latach 1903-1954.

Praca składa się z siedmiu rozdziałów.

W rozdziale I zawarto wprowadzenie w zagadnienia rozwoju szkolnictwa polskiego po 1864 r., jego uwarunkowania rozwoju do połowy XX wieku. Praca ukazuje funkcjonowanie szkół w Mariówce na tle złożonych uwarunkowań rozwoju oświaty na ziemiach polskich w okresie zaborów, w Polsce po odzyskaniu niepodległości w latach 1918-1939, w czasie okupacji oraz w okresie powojennym do 1954 r.

Rozdział II przedstawia specyfikę wychowania katolickiego. W tym celu zaprezentowane zostały dokumenty ustanowione przez Kościół, które wydała wydawała Stolica Apostolska, Episkopat Polski, przepisy państwowe, które regulowała Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej oraz przepisy Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Zgodnie z tymi dokumentami zgromadzenia zakonne opracowywały pedagogie, czyli system oddziaływań wychowawczych uwarunkowanych przez charyzmat zakonu, zgromadzenia zakonnego. Rozdział ukazuje specyfikę wychowania realizowanego przez Zgromadzenie Sióstr Służek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej.

W procesie wychowania katolickiego szczególną rolę do spełnienia mieli kapłani pełniący funkcje prefektów szkolnych, dlatego w rozdziale tym omówiono status księdza – prefekta oraz zadania i rolę prefektów szkolnych w okresie Drugiej Rzeczypospolitej.

Główną metodą, zastosowaną w pracy, jest metoda monograficzna. Przyjęte założenia metodologiczne: przedmiot, cele i charakter badań, problemy badawcze i hipoteza omówione zostały w rozdziale III. Rozdział ten zawiera również analizę literatury przedmiotu, materiałów źródłowych i opis przebiegu badań.

Rozdział IV ukazuje okoliczności powstania Zgromadzenia Sióstr Służek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej i jego działalność oświatowo-wychowawczą w Mariówce latach 1903-1954.

W rozdziale V omówiono złożone uwarunkowania funkcjonowania szkół zawodowych Zgromadzenia Sióstr Służek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej w Mariówce 1903-1952, zaś rozdział VI szkół pedagogicznych w latach 1914-1936.

Ostatni rozdział pracy ukazuje działalność szkół ogólnokształcących działających w latach 1933-1939 i 1945-1954 oraz proces ich likwidacji, wynikający z nieprzychylnego nastawienia władz oświatowych do prowadzonej działalności wychowawczej w Mariówce. Szkoły te w wychowaniu młodzieży opierały się na wartościach chrześcijańskich, które nie były uznawane przez przyjęty przez władze model wychowania socjalistycznego.

Praca zawiera całościowe i spójne opracowanie pełnego obrazu uwarunkowań związanych z rozwojem oświaty na ziemiach polskich w okresie poprzedzającym oraz w czasie funkcjonowania szkół w Mariówce w latach 1903-1954.

Summary

The doctoral dissertation shows functioning of schools of Sisters Servants of Mary Immaculate in Mariówka Opoczyńska at the background of education development in Poland in the years 1903-1954.

The subject of the study is the characteristics of education development in Poland after 1864, taking account of national circumstances until the first half of the 20th century, the origin of the creation of Sisters Servants of Mary Immaculate and the beginnings of the Order, with the educational process implementation, its financial resources and other circumstances concerning vocational, pedagogical and schools of general education in Mariówka, at the background of education development in Poland in the years 1903-1954.

The doctoral dissertation consists of seven chapters.

The first chapter introduces the concept of education development in Poland after 1864, taking account of national circumstances until the first half of the 20th century. The study shows Mariówka schools' functioning at the background of education development during the time of partitions, following re-establishment of independence, 1918-1939, during the occupation, and in the postwar period, until 1954.

The second chapter introduces the specificity of the Catholic upbringing. It presents documents instituted by the Church, issued by the Holy See, and Polish Episcopate, governing regulations, guaranteed by the Constitution and Provisions of the Ministry of Religion and Public Education. In accordance with these documents, religious congregations developed pedagogy, educational methods, of a given Order. This chapter pays attention to the specificity of the upbringing of Sisters Servants of Mary Immaculate. In the process, a special role was attributed to priests, being Prefects, which is widely discussed in the chapter.

The primary method applied in my study is a monographic method. The accepted methodological assumptions: object, research problems, aims, research nature, hypothesis are discussed in the third chapter. It also includes literature analysis, source materials and research process description.

The fourth chapter reveals the origin of the creation of Sisters Servants of Mary Immaculate and the beginnings of the Order, with their educational activities in the years 1903- 1954.

The fifth chapter describes the circumstances of vocational schools of Sisters Servants of Mary Immaculate in Mariówka in years 1903-1952, and pedagogical schools in years 1914-1913. The last chapter is devoted to schools of general education operating in the years 1933-1939 and 1945-1954 and their decommissioning process, resulting from intolerance of education authorities to didactic activities in Mariówka. Such institutions were based on Christian values, not respected by authorities, favouring the principles of socialistic education.

The doctoral dissertation includes comprehensive elaboration concerning the functioning of schools of Sisters Servants of Mary Immaculate in Mariówka Opoczyńska at the background of education development in Poland in the years 1903-1954 and in the preceding years.